

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально–науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра фінансів і економіки природокористування

06–03-230

Методичні вказівки

до самостійної підготовки та проведення практичних занять
з дисципліни «Гроші і кредит» для здобувачів вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами
спеціальностей:

- 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування»,
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
- 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг»,
- 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»,
- 281 «Публічне управління та адміністрування»,
- 292 «Міжнародні економічні відносини»

Рекомендовано
методичною радою
ННІЕМ НУВГП
протокол № 3 від 29.01.2019

Рівне 2019

Методичні вказівки до самостійної підготовки та проведення практичних занять з дисципліни «Гроші і кредит» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами спеціальностей: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування», 292 «Міжнародні економічні відносини»/ Мельник Л.В., Мельник Л.М., Рівне: НУВГП, 2019. 33 с.

Укладачі: Л.В. Мельник, к.е.н., професор, Л.М. Мельник, к.е.н., доцент.

Відповідальний за випуск: Л.В. Мельник, к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування.

Зміст

	стор.
1. Загальні вказівки	3
1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни	3
1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни	3
2. Завдання до виконання практичних занять	4
2.1. Сучасні гроші: суть, функції та роль в економіці	4
2.2. Пропозиція грошей та методи її регулювання	8
2.3. Грошовий ринок	11
2.4. Грошова система	15
2.5. Інфляція та грошові реформи	18
2.6. Гроші у світовій економіці	22
2.7. Сутність, функції та роль кредиту в економіці	27
2.8. Кредитна система України	29
3. Питання гарантованого мінімуму знань	29
4. Перелік тем доповідей для самостійної роботи	32

1. Загальні вказівки

1.1. Загальні рекомендації до вивчення дисципліни

Дисципліну «Гроші і кредит» вивчають студенти денної та заочної форм навчання за освітньо-професійними програмами спеціальностей: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 281 «Публічне управління та адміністрування», 292 «Міжнародні економічні відносини». Після вивчення теоретичного та практичного курсу студенти складають іспит (залік) у термін, встановлений навчальним планом. Робота студентів над дисципліною розпочинається з вивчення даних методичних вказівок. Програмний матеріал рекомендується вивчати в тій послідовності, що передбачена тематичним планом дисципліни.

1.2. Навчально-методичні матеріали дисципліни

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 7.12. 2000р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Про Національний банк України: закон України від 20.05.1999. № 679-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
3. Алексеев І.В. Гроші та кредит: навч. пос. Київ: Знання, 2009. 253с.
4. Гойко А.Ф., Скрипник А.Л, Четверіков Ю.В., Сердюченко Н.Б. Гроші та кредит. Навчальний посібник. – К.: КНУБА. 2010. -244с.
5. Гроші та кредит : підручник / за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2011. 589с.
6. Коваленко Д.І., Венгер В.В. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика: Навч. пос. / Д.І. Коваленко - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 578 с.
7. Кузнецова С.А. Банківська система: навч. посібн. Київ: ЦУЛ, 2014. 400с.
8. Мельник Л.М., Мельник Л.В. Гроші і кредит: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2008. 102 с.
9. Скоморович І.Г. Грошові системи на українських землях: історія і теорія: Монографія. / І.Г. Скоморович Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 244с.
10. Слав'юк Р. А. Кредитування і контроль : підруч. / заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра екон. наук, проф. Р. А. Слав'юка. Київ: УБС НБУ, 2012. 375 с.

2. Завдання до виконання

Тема 1. Сучасні гроші: суть, функції та роль в економіці

План

1. Сутність грошей.
2. Форми грошей та їх еволюція.
3. Функції грошей.
4. Роль грошей у розвитку економіки.

Основні поняття теми:

Білонна монета – розмінна монета, яка задовольняє потреби роздрібною торгівлі за товари дрібною вартості і карбується з металу, що коштує дешевше номінального виразу монети.

Готівкові гроші – форма грошей, виготовлена з паперу чи іншого малоцінного матеріалу і використовується у функції засобу обігу та в ряді випадків засобу платежу.

Гроші – специфічний товар, який виконує роль загального еквівалента і володіє властивістю обмінюватись на будь-який інший товар.

Засіб нагромадження – функція грошей, за допомогою якої обслуговується процес нагромадження вартості в її загальній абстрактній формі.

Засіб обігу – функція, в якій гроші виконують роль посередника у обміні товарів та доведенні їх до споживачів.

Засіб платежу – функція грошей, якою забезпечується погашення чисельних форм заборгованості та розрахунків.

Квазігроші – грошові засоби у безготівковій формі, що перебувають на термінових вкладах у комерційних банках.

Кредитні гроші – неповноцінні знаки вартості, які виникли на основі кредитних відносин.

Купівельна спроможність грошей – кількість товарів та послуг, які можна придбати за грошову одиницю.

Міра вартості – функція грошей, яка забезпечує вимірювання вартості товарів та її відображення у формі ціни.

Паперові гроші вид нерозмінних на коштовні метали знаків вартості, що випускаються державою для покриття своїх витрат і наділяються нею примусовим курсом.

Світові гроші – функція, в якій гроші обслуговують рух вартості в міжнародному економічному обороті.

Функція грошей – дія, яку здатні виконувати гроші в процесі обслуговування руху вартості товарів.

Тестові завдання

1. З наведених нижче визначень суті грошей оберіть найповніше:

- а) гроші – це мірило вартості;
- б) гроші є абстрактно-ліквідним активом;
- в) гроші – це знаряддя обміну;
- г) гроші – це загальний еквівалент;
- д) гроші – речова форма суспільних відносин;

2. Визначте, що відноситься до терміну «гроші»:

- а) вартість товару;
- б) особливий товар, що має функції загального еквівалента;
- в) вартість певного переліку товарів.

3. Гроші є:

- а) засобом платежу;
- б) засобом виміру вартості;
- в) засобом нагромадження вартості;
- г) засобом обміну;
- д) все вказане вище.

4. В якій функції гроші обслуговують процес ціноутворення?

- а) у функції засобу платежу;
- б) у функції міри вартості;
- в) у функції засобу обігу.

5. Дешеві гроші – це:

- а) гроші, вартість яких на ринку металів вища від їх офіційної грошової вартості;
- б) гроші, засновані на використанні в якості мінового еквіваленту дешевого металу;
- в) гроші, вартість яких на ринку металів нижча від їх офіційної грошової вартості.

6. В якій функції гроші найбільше потерпають від інфляції?

- а) міри вартості;
- б) засобу нагромадження;
- в) засобу платежу.

7. На чому базується вартість неповноцінних грошей?

- а) на купівельній спроможності;
- б) на вартості тієї кількості товарів і послуг, які можна придбати за ці гроші;
- в) на вартості матеріалу, з якого вони виготовлені.

8. Виникнення грошей викликано:

- а) виникненням товарного виробництва та появою відносин обміну;
- б) незручностями, які мали місце при бартерному обміні;
- в) всі відповіді вірні.

9. У якій функції гроші виступають як посередник в обміні

товарів:

- а) міра вартості;
- б) засіб платежу;
- в) засіб обігу.

10. Чи всі засоби платежу, що використовуються в обігу, можна назвати законними платіжними засобами?

- а) всі;
- б) не всі;
- в) тільки грошові знаки, які емітуються від імені держави.

11. Товарні гроші – це:

- а) гроші, які мають здатність обмінюватись на товари;
- б) гроші, засновані на використанні в якості загального мінового еквіваленту якогось товару;
- в) гроші, вартість яких на ринку вища від їх офіційної вартості.

12. Однією з основних рис золотодевізного стандарту є:

- а) вільний обіг золотих монет;
- б) розмін паперових грошей на зливки золота;
- в) вільне карбування монет.

Завдання для розрахунків

Задача 1. Текст із Самуельсон Пол А. Політична економія. Том 1. Кельн. 1973. с.81.

«Використання паперових грошей з тих пір значно поширилось, так як паперові гроші являють собою зручний засіб обміну. Гроші зручно транспортувати та зберігати. Шляхом додавання або віднімання нулів можна встановити номінальну вартість, яка не залежить від величини паперу. За допомогою десятинного ділення гроші можна дробити до нескінченності. Та обставина, що приватні особи не можуть виготовляти гроші влюбій кількості, сприяє тому, що вони стають вільним товаром».

Запитання:

1. Які властивості паперових грошей названо у тексті?
2. Чим забезпечується нестача паперових грошей?
3. Які функції грошей в тексті не названо?

Задача 2. Із товарів, які спочатку використовувались в якості засобу обміну дорогоцінні метали швидко набули особливого значення.

Запитання:

1. Обґрунтуйте, чому золото і срібло краще придатні для використання в якості грошей, ніж сіль, перли, шкіри, раковини або слонова кістка?

2. Тривалий час мішечок золота і пара вагових чашок були складовими елементами оснащення купця. Які нові форми грошей зробили зайвим цей елемент купецького оснащення?
3. Чим сучасні металеві гроші відрізняються від грошей, які вперше з'явилися в той час?

Задача 3. Текст із Самуельсон Пол А. Політична економія. Том 1. Кельн. 1973. с.79.

«Мінове господарство вже являє собою значне досягнення в порівнянні з тим станом, коли кожна людина повинна робити все і нічого толком не розуміє. Тому ми повинні бути вдячні тим двом мавполюдинам, які відкрили, що кожний має вигоду із цієї обставини, що він віддає дещо із своїх продуктів для того, щоб отримати що-небудь із продуктів іншого. І все таки простий обмін має великі недоліки».

Запитання:

1. На конкретному прикладі покажіть проблеми, які виникають при обміні товару на товар, звертаючи особливу увагу на потреби партнерів по мінорній угоді, а також на вартість товарів, які обмінюються.
2. Поясніть той факт, що з введенням грошей в якості засобу обміну були подолані труднощі натурального обміну.

Задача 4. Припустимо, законом встановлено, що грошова маса, яка знаходиться в обігу, забезпечена на 40 % золотом. Золотий запас центрального банку оцінюється в 10 млрд. доларів.

Запитання:

1. Якою може бути допустима маса грошей в обігу?
2. Про яку систему грошового обігу йде при цьому мова?
3. Грошову масу необхідно збільшити до рівня 30 млрд. доларів. На скільки млрд. доларів повинні збільшитись золоті запаси в центральному банку?

Задача 5. Символічні гроші приймаються при розрахунках, тому що:

1. Люди вірять в можливість використання цих грошей.
2. Їх вартість як грошей і як товару однакова.
3. Держава гарантує їх обіг.
4. Встановлено державний контроль за правом випуску цих грошей.
5. Зберігається відносна стабільність вартості цих грошей.

Задача 6. Визначити функції грошей при виконанні наступних операцій (всі операції містять функцію — міра вартості).

1. Придбання підприємством товарів за готівку.
2. Виплата підприємством заробітної плати працівникам.

3. Купівля періодичних видань.
4. Передплата періодичних видань.
5. Виплата виграшів по облігаціям.
6. Придбання акцій.
7. Надання банківського кредиту на індивідуальне будівництво.
8. Оплата комунальних послуг.
9. Передоплата готівкою за побутові послуги.
10. Перерахування податку на прибуток в бюджет.

Задача 7. Які функції гроші виконують в наступних прикладах?

1. На ринку футболіст оцінюється в 1 млрд. гр. од.
2. Два торговці антикваріатом домовилися між собою обміняти картину Рубенса на картину Рембранта.
3. Учень відкладає щомісячно 50 гр. од. для того, щоб отримати права водія.
4. В магазині покупець купує товар і оплачує його чеком.
5. На переговорах з роботодавцем службовець вимагає річний оклад в розмірі 50 тис. гр.од.

Тема 2. Пропозиція грошей та методи її регулювання

План.

1. Поняття пропозиції грошей.
2. Банківські резерви.
3. Грошова база.
4. Грошовий мультиплікатор.

Основні поняття теми:

Грошова база – консолідований показник резервних грошей банківської системи, на основі якого через грошовий мультиплікатор формується пропозиція грошей.

Грошовий мультиплікатор – величина множника (коефіцієнта), на яку збільшується кількість грошей в обігу внаслідок операцій на монетарному ринку.

Пропозиція грошей – сукупність загальноприйнятих засобів платежу в економіці.

Тестові завдання :

1. Пропозиція грошей, визначена як M_1 включає в себе:

- а) готівку в обігу і банківські депозити;
- б) готівку в обігу і строкові депозити;
- в) готівку в обігу і банківські резерви;

2. Грошова база — це:

- а) готівка обігу і банківські депозити;
- б) готівка обігу і резерви банків;
- в) строкові депозити і банківські резерви;

3. Якщо грошова база — В, норма резервування депозитів — rr , а відношення готівки до депозитів — or , тоді пропозиція грошей визначається як:

- а) $((rr+1) / (rr+or)) * B$;
- б) $((or+1) / (rr+or)) * B$;
- в) $((rr+or) / (rr+1)) * B$;

4. Коли Центральний банк купує на відкритому ринку державні цінні папери, це веде до:

- а) збільшення грошового мультиплікатора;
- б) збільшення відношення готівки до депозитів;
- в) збільшення грошей в обігу;

5. В банк А покладено депозит 10 тис. грн. Норма резервних вимог 20%. Цей депозит збільшить обсяг позичок, які надасть банк на:

- а) 2 тис. грн.
- б) 8 тис. грн.
- в) 40 тис. грн.

6. Центральний банк продає цінні папери на відкритому ринку з метою:

- а) стимулювання росту заощаджень населення;
- б) зменшення кількості грошей в обігу;
- в) зменшення загальної суми банківських депозитів;

7. Якщо центральний банк підвищує облікову ставку по кредитам, то ця міра приведе до:

- а) зменшення обсягів позичок, які надаються комерційними банками;
- б) зниження загальної величини банківських резервів;
- в) зменшення грошового мультиплікатора;

8. Норма обов'язкових резервів:

- а) встановлюється з метою обмеження грошової маси та підтримки ліквідності банків;
- б) запроваджується як засіб, що обмежує вилучення грошей з вкладів;
- в) все вище перераховане вірно.

9. Як потрібно змінити норму обов'язкових резервів, якщо необхідно збільшити масу грошей в обігу:

- а) підвищити;
- б) знизити;
- в) інше.

10. До процесу створення грошей причетні:

- а) центральний банк;
- б) фінансові посередники;
- в) все вірно.

12. Банківська система створює гроші, видаючи кредити. В результаті грошова маса:

- а) збільшується на величину, меншу від загальної суми депозитів;
- б) збільшується на величину, що дорівнює загальній сумі депозитів;
- в) не збільшується і не зменшується.

13. Якщо норма обов'язкових резервів становить 100 %, то величина мультиплікатора поточних рахунків дорівнює:

- а) 0;
- б) 1;
- в) 10.

14. Мультиплікатор поточних рахунків визначається за формулою:

- а) $m = 1 / r$;
- б) $m = or + 1 / or + rr$;
- в) $m = 1 / rr$.

Завдання для розрахунків:

Задача 1. Депозити банку складають 10 тис. дол. Норма обов'язкового резервування 20%. Визначити обсяг позичок, які може надати банк та вся банківська система.

Задача 2. Баланс банку має вигляд:

Активи (тис. грн.)		Пасиви (тис. грн)	
1. Кошти в касі	10	1. Вклади до запитання	150
2. Резерви	40	2. Строкові депозити	25
3. Кредити видані	125	3. Власні кошти	50
4. Цінні папери	50		

Норма обов'язкового резервування становить 10%. Визначити обов'язкові резерви, надлишкові резерви, кредитний потенціал банку та банківської системи.

Задача 3. Комерційний банк має на поточних рахунках 100 тис. грн. і підтримує необхідний рівень резервів. Норма обов'язкового резервування становить 10%. Підприємство поклато на поточний рахунок 5 тис. грн. готівкою, які банк вирішив зарезервувати. Визначити величину обов'язкових та надлишкових резервів банку.

Задача 4. Комерційний банк отримує новий вклад у розмірі 20 тис. грн. В банківській системі всі банки мають касовий резерв в розмірі 5% і мінімальний резерв в розмірі 15%. Надлишкові резерви використовуються на видачу банківських кредитів, виплачена готівка повертається в банківський апарат. Визначити величину можливої емісії безготівкових грошей у всій банківській системі.

Задача 5. Баланс банку має вигляд:

Активи(тис. грн.)		Пасиви (тис. грн.)	
1. Резерви	59	1. Вклади до запитання	75
2. Кредити видані	186.	2.Строкові вклади	120
		3. Власні кошти	50

Норма обов'язкового резервування 10%. Складіть баланс банку після того, як він надасть позики на максимально можливу суму.

Задача 6. НБУ зменшив норму обов'язкового резервування з 8 до 5 %. Величина депозитів в банківській системі 200 млрд. грн. Визначити зміну пропозиції грошей.

Задача 7. Визначити грошовий мультиплікатор та мультиплікатор поточних рахунків, якщо норма обов'язкового резервування становить 10 %, норма фактичного резервування 20 %, відношення готівки до депозитів 30 %.

Задача 8. Баланс банку має вигляд : тис. грн..

Актив	Пасив
Резерви 30	Депозити 80
Кредити надані 50	

Норма обов'язкового резервування становить 15 %. Визначити кредитний потенціал банку та банківської системи

Задача 9. В банківській системі з'явився новий вклад 200 тис. грн.. Норма обов'язкового резервування 10 %. Визначити можливу зміну грошової маси.

Задача 10. Норма резервування депозитів складає 30%, а відношення готівки до депозитів 40%. Грошова база дорівнює 200 млрд. дол. Визначити пропозицію грошей.

Задача 11. Норма резервування депозитів 40%. Коефіцієнт депонування 50%. Грошова база дорівнює 250 млрд. дол. Визначити пропозицію грошей, величину депозитів та готівки в обігу.

Задача 12. Визначити величину мультиплікатора поточних рахунків при нормі обов'язкового резервування 10, 15, 20 %.

Тема 3. Грошовий ринок

План.

1. Поняття грошового ринку.
2. Структура грошового ринку.
3. Попит на гроші.
4. Процент, як ціна грошей.
5. Вартість грошей.

Основні поняття теми:

Грошовий ринок – сектор ринку, на якому здійснюється купівля - продаж грошей як специфічного товару, формуються попит, пропозиція та ціна на цей товар.

Купівельна спроможність грошей – кількість товарів, робіт, послуг, які можна придбати на грошову одиницю

Номінальна процентна ставка – рівень ставки, який фактично склався на ринку.

Реальна процентна ставка – номінальна ставка, скорегована на рівень інфляції.

Попит на гроші – попит на реальні грошові залишки, або, іншими словами, це величина грошових залишків, визначена з урахуванням їхньої купівельної спроможності.

Тестові завдання

1. Якщо Центральний банк підвищує облікову ставку, як зміняться темпи зростання грошової маси:

- а) знизяться ;
- б) збільшаться;
- в) залишаться незмінними.

2. Позичковий процент є платою за користування позичковим капіталом. На величину позичкового процента впливають:

- а) рівень ризику;
- б) стан міжбанківських розрахунків;
- в) ставки в інших країнах.

3. Облікова ставка це:

- а) норма доходу, який стягує комерційний банк з позичальника;
- б) норма доходу, який стягує один банк з позички, наданої іншому банку;
- в) норма доходу, який стягує ЦБ з комерційних банків за позички.

4. Ринок грошей відрізняється від ринку капіталів тим, що:

- а) ринок грошей є складовою частиною ринку капіталів;
- б) строками обігу активів;
- в) обсягом купівлі-продажу.

5. Процентна ставка може коливатись в межах:

- а) нижня межа – норма прибутку, верхньої межі немає;
- б) від 0 до 100 %;
- в) нижня межа наближається до 0, верхня – норма прибутку.

6. Яким чином збільшення попиту на грошовому ринку впливає на процентну ставку:

- а) прямо пропорційно;
- б) обернено пропорційно;
- в) не впливає.

7. Реальна процентна ставка залежить від номінальної ставки наступним чином:

- а) більша номінальної ставки на рівень інфляції;
- б) дорівнює номінальній ставці;
- в) менше номінальної на рівень інфляції.

8. Які операції на відкритому ринку проводить НБУ, якщо йому потрібно зменшити масу грошей в обігу:

- а) купувати цінні папери;
- б) підвищити ставку облікового проценту;
- в) продавати облігації державної позики.

9. Сьогоднішня дисконтована цінність грошей через один рік визначається за формулою:

- а) $1 / (1 + C)^n$;
- б) $1 / 1 + C$;
- в) $- B + F / 1 + C$.

10. Чи вірні твердження щодо співвідношення процентних ставок на ринку?

- а) депозитна нижче ніж позичкова;
- б) облігаційна нижче ніж депозитна;
- в) міжбанківська нижча ніж облікова;
- г) облігаційна нижче ніж міжбанківська.

Завдання для розрахунків:

Задача 1. Визначити сьогоднішню дисконтовану цінність долара (СДЦ) через 2 роки, якщо:

- а) Процентна ставка є постійною і становить 8%.
- б) Процентна ставка є постійною і становить 10%.
- в) Процентна ставка цього року становить 10%, а наступного 8%.

Задача 2. Підприємець має можливість вкласти капітал за таких умов: на інвестуванні 100 тис. дол. сьогодні, 150 тис. дол. через рік, він заробить 300 тис. дол. через 2 роки. Чи слід йому здійснювати це вкладення капіталів за ставки 5%? За ставки 15%? Поясніть чому.

Задача 3. Інвестору пропонують два варіанти надходження грошей (тис. грн.):

Роки	Сьогодні	Через 1 рік	Через 2
Платіжний потік А	100	100	-
Платіжний потік В	20	100	100

Який з двох варіантів найбільш вигідний для інвестора при ставці 5%? При ставці 10%? При ставці 15%?

Задача 4. Кредитор видає протягом трьох років кредит частинами: певні суми на початку кожного року. Позичальник буде повертати позику теж по частинах: певні суми наприкінці 3-го, 4-го, 5-го років. Чи буде така операція вигідною для кредитора?

Показники	Одиниці виміру	Значення		
		I	II	III
Сума кредиту, всього	млн. грн.	4,0	3,0	5,0
В т. ч. на початок 1-го року	млн. грн.	2	1	2,5
початок 2-го року	млн. грн.	1	0,5	1,5
початок 3-го року	млн. грн.	1	1,5	1,0
Сума, яку повинен повернути позичальник, всього	млн. грн.	6,0	5,0	8,5
в т. ч. наприкінці 3-го року	млн. грн.	3	2	3,5
4-го року	млн. грн.	2	2	2
5-го року	млн. грн.	1	1	3
Процентна ставка на ринку	%	10	15	12

Задача 5. Є два варіанти надходження грошей. :

1. Сьогодні 20 тис.
Через рік 50 тис.
Через два роки 50 тис.
2. Через рік 100 тис.

Визначити найбільш вигідний варіант при ставці 10 %.

Задача 6. Інвестиція в розмірі 10 млн. грн. буде приносити фірмі А щорічний дохід в розмірі 960 тис. грн. протягом 10 років. Визначити, при якій процентній ставці ця інвестиція буде вигідною для фірми.

Задача 7. Визначити майбутню вартість капіталу фірми, якщо її початковий капітал в розмірі 10 млн. грн. вкладений на 4 роки і процента ставка банку становить 8 % річних.

Задача 8. Визначити суму початкового капіталу фірми, необхідну для отримання через 7 років капіталу в розмірі 3500 млн. грн. при ставці 6 % річних.

Задача 9. Інвестор має 400 тис. грн. і бажає отримати через 2 роки 1000 тис. грн. Яке повинно бути значення коефіцієнта дисконтування.

Тема 4. Грошова система

План

1. Поняття та елементи грошової системи.
2. Типи грошових систем.
3. Планування грошового обігу.

Основні поняття теми:

Грошова система - форма організації грошового обороту в країні, встановлена загальнодержавними законами.

Грошовий агрегат – визначене законодавством відповідно до ступеня ліквідності специфічне угруповання ліквідних активів, які можуть слугувати альтернативними вимірниками грошової маси.

Грошовий оборот – сукупність переміщень грошових коштів між суб'єктами економічних відносин в процесі суспільного відтворення щодо погашення грошових зобов'язань.

Грошові потоки – частини грошового обороту, що відображають певні платежі (наприклад, платежі за товари, послуги, оплату праці тощо).

Планування грошового обігу здійснюється шляхом складання балансу грошових доходів та витрат населення, та прогнозу касових оборотів.

Тестові завдання:

1. Сукупність залишків грошей у всіх їх формах, які знаходяться в розпорядженні суб'єктів грошового обороту в певний момент часу це:

- а) грошова маса;
- б) грошова база;
- в) грошовий агрегат.

2. Якщо в балансі доходів та витрат населення доходи зростають, то грошова маса:

- а) зменшується;
- б) не змінюється;
- в) збільшується.

3. Грошовий обіг є складовим елементом:

- а) фінансів;
- б) кредиту;
- в) грошового обороту.

4. Агрегат M_1 включає:

- а) металеві і паперові готівкові гроші та депозити до запитання;
- б) металеві і паперові готівкові гроші та строкові вклади;
- в) металеві і паперові готівкові гроші та всі банківські депозити.

5. Швидкість обігу грошей визначається як:

- а) $V = \text{ВВП} / Q$;
- б) $V = \text{ВВП} / M$;
- в) $V = \text{ВВП} / PQ$.

6. Якщо гроші обертаються в середньому 10 разів на рік, то кількість грошей, необхідних для обміну:

- а) в 10 разів більша ніж обсяг ВВП;
- б) становить 10 % від обсягу ВВП;
- в) дорівнює обсягу ВВП.

7. Який зв'язок існує між грошовим оборотом і грошовим обігом:

- а) зв'язку немає;
- б) грошовий оборот є складовою частиною грошового обігу;
- в) грошовий обіг є складовою частиною грошового обороту.

8. Грошова маса в Україні включає гроші:

- а) на руках у населення;
- б) касові залишки підприємств і організацій;
- в) гроші у сейфах і касах комерційних банків;
- г) у сейфах НБУ;

Завдання для розрахунків :

Задача 1. Готівка складає 500 млн. грн., ощадні вклади 300 млн. грн., поточні вклади 800 млн. грн., строкові вклади 750 млн. грн. Визначити величину грошового агрегату M_2 .

Задача 2. Кошти на рахунках комерційного банку характеризуються наступними даними (тис. грн.)

№ п/п	Найменування	Сума
1	Кошти в депозитах до запитання	7,6
2	Кошти в строкових депозитах	13,3
3	Кошти в касі	2,5
4	Кошти на поточних рахунках підприємств	53,5
5	Кошти в цінних паперах	6,1
6	Кошти на чекових рахунках	3,9

Визначити величину $M_0 - M_3$

Задача 3. Кошти на рахунках комерційного банку характеризуються наступними даними (тис. грн.)

№ п/п	Найменування	Сума
1	Кошти в касі	5,3
2	Кошти на кореспондентському рахунку в НБУ	15,9
3	Кошти в депозитах до запитання	11,4
4	Кошти на поточних рахунках підприємств	15,0
5	Кошти в цінних паперах	3,9

Визначити величину $M_0 - M_3$

Задача 4. На основі даних таблиці визначити величини: M_1, M_2, M_3 .

№ п/п	Найменування	Сума (млрд. дол)
1	Невеликі строкові вклади	1630
2	Великі строкові вклади	645

3	Чекові вклади	448
4	Заощаджувальні вклади	300
5	Готівкові гроші	170

Задача 5. Фактична кількість грошей в обігу 5 тис. грошових одиниць. Середня кількість вироблених товарів 6500 одиниць. Середній рівень цін 4 грошових одиниці. Швидкість обігу грошей $V_1 = 3$ оберти, $V_2 = 6$ обертів. Визначити необхідну грошову масу. Проаналізувати ситуацію.

Задача 6. Обсяг ВВП становить 240 млрд. грн. На початок року за агрегатом М3 в обігу перебувало 25,8 млрд. грн., на кінець року - 32,1 млрд. грн. Визначити середню швидкість обігу гривні та середню тривалість одного обороту гривні.

Задача 7. Визначити грошову масу, необхідну для обігу. Сума цін по реалізованим товарам становить 230 млрд. грн. Сума цін товарів, робіт, послуг, проданих у розстрочку 12 млрд. грн. Сума платежів по довгостроковим зобов'язанням, строк сплати яких настав, 45 млрд. грн. Сума платежів, що здійснюються шляхом взаємного заліку 1,3 млрд. грн. Середнє число обертів грошей за рік – 5.

Тема 5. Інфляція та грошові реформи

План.

1. Сутність інфляції.
2. Типи інфляції.
3. Методи визначення інфляції.
4. Державне регулювання інфляції.
5. Грошові реформи.

Основні поняття теми:

Інфляція – знецінення грошей внаслідок надмірної їх емісії та переповнення каналів обігу грошовою масою.

Грошові реформи – повна або часткова перебудова грошової системи з метою стабілізації грошового обігу.

Девальвація – знецінення національної грошової одиниці порівняно з іноземною валютою чи міжнародними валютно-розрахунковими одиницями.

Дефляційна політика включає ряд методів обмеження платоспроможного попиту через фіскально-бюджетний і кредитно-грошовий механізм.

Ревальвація – підвищення курсу вартості національної валюти щодо іноземних чи міжнародних валют.

Тестові завдання :

1. Якщо темпи інфляції випереджають темпи зростання кредитної ставки, то:

- а) реальна процентна ставка знизиться;
- б) реальна процентна ставка підвищиться;
- в) на реальну процентну ставку рівень інфляції не впливає.

2. Інфляція супроводжується:

- а) зниженням реальних доходів населення;
- б) відсутністю економічних збитків;
- в) все невірно.

3. Агрегатний індекс інфляції визначається за формулою:

а) $I_a = \sum p_1 q_1 / \sum p_0 q_1$;

б) $I_a = \sum p_1 q_0 / \sum p_0 q_0$;

в) $I_a = \sum p_1 q_1 / \sum p_0 q_0$.

4. Державне регулювання інфляції через фінансовий і грошово-кредитний механізм це:

- а) політика доходів;
- б) дефляційна політика;
- в) всі відповіді вірні.

5. Якщо ціни зростають до 10 % на рік, то це:

- а) повзуча інфляція;
- б) галопуюча інфляція;
- в) прихована інфляція.

6. Оголошення державою знецінення паперових грошей недійсними це:

- а) девальвація;
- б) ревальвація;
- в) нуліфікація.

7. В період інфляції ставка по кредитам:

- а) падає, тому що падає ціна грошей;
- б) зростає, так як ціна грошей падає;
- в) не змінюється.

8. Менше всього постраждають від інфляції:

- а) ті, що отримують фіксований дохід;
- б) ті, в кого номінальний дохід збільшується, але більш повільно, ніж ціни;
- в) ті, хто став боржником, коли ціни були нижчими.

9. Коли гіперінфляція співпадає з загальною економічною кризою в країні, таке становище називається:

- а) стагфляція;
- б) галопуюча інфляція;
- в) споживча інфляція.

10. Темп інфляції визначається за формулою:

- а) $T_i = I_1 - I_0 / I_0$;
- б) $T_i = I_1 - I_0 / I_1$;
- в) $T_i = I_0 - I_1 / I_0$.

11. В залежності від зовнішнього прояву розрізняють інфляцію:

- а) приховану і відкриту;
- б) відкриту і галопуючу;
- в) галопуючу і гіперінфляцію.

12. Головна функція грошової реформи:

- а) заміна зношених паперових грошей на нові;
- б) стабілізація грошового обігу;
- в) всі відповіді вірні.

13. Згідно з рівнянням Фішера номінальна відсоткова ставка:

- а) дорівнює реальній відсотковій ставці плюс рівень інфляції;
- б) дорівнює реальній відсотковій ставці мінус рівень інфляції;
- в) завжди більше, ніж реальна процентна ставка;

14. Очікувана інфляція несе збитки:

- а) власникам готівки;
- б) пенсіонерам, котрі визначили свої пенсії до того, як інфляція стала очікуваною;
- г) все вищезазначене є вірним.

Завдання для розрахунків:

Задача 1. В економіці країни виробляється два товари А і В. Споживачі половину свого доходу витрачають на купівлю товару А, а іншу – В. За рік ціни на товар А зросли на 15%, на товар В – на 25%. Розрахувати індекс цін споживчих товарів (індекс цін минулого року 100%).

Задача 2. За рік номінальний дохід працівника виріс з 5200 грн. до 7000 грн. За цей період ціни зросли на 15%. Як змінився реальний дохід?

Задача 3. Підприємство виробляє товари А, В, С, Д. Розрахувати зміну цін по окремих товарах та підприємству в цілому, якщо:

Вироби	Ціна базового періоду, грн.	Ціна звітного періоду, грн.	Кількість, од.

А	1,5	1,9	50
В	2,6	2,7	20
С	3,1	3,9	10
Д	4,8	5,5	30

Задача 4. Для господарства країни в звітному періоді діє наступний взаємозв'язок між грошима, товарами та цінами:

Гроші	Швидкість обігу	Обсяг ВВП	Ціна
60 млрд. грн..	8	240 млрд. грн.	2 грн.

Для 4 звітних періодів передбачаються 4 варіанти розвитку:

1. $G + 20\%$, V та ВВП не змінюється;
2. $G + 20\%$, V не змінюється, ВВП $+ 20\%$;
3. $G + 20\%$, $V - 5$, ВВП не змінюється;
4. $G + 20\%$, $V + 2$, ВВП $+ 50\%$.

Розрахувати середні ціни для 4 випадків. Які умови повинні бути виконані, щоб зміна в грошах викликала відповідну зміну цін.

Задача 5. Номінальний дохід в розмірі 8000 грн. підвищується в звітному році до 11500 грн. в той же час індекс споживчих цін становить 125%. Розрахувати зміну номінального, реального доходу, зміну купівельної спроможності грошей.

Задача 6. За споживчий кошик при певному індексі цін в базовому році потрібно було заплатити 294 грн., в звітному – 445 грн. Розрахувати зміну індекса цін та купівельної спроможності грошей.

Задача 7. Припустимо, що споживчий кошик складається із 4 продуктів А, Б, В, Г. Розрахувати процентні зміни рівня цін в звітному році порівняно з базисним, якщо:

Продукт	Ціна за 1 кг, грн.	
	Базисний рік	Звітний рік
А	2,70	2,96
Б	0,74	1,60
В	1,04	0,82
Г	16,80	20,70

Задача 8. Визначити зміну купівельної спроможності грошей в 1980, 1990, 2000, 2010 році, а також за період 1980 – 1990 роки, 2000 – 2010 роки.

Рік	1970	1980	1990	2000	2010
Індекс цін, %	100	120	180	210	320

Тема 6. Гроші у світовій економіці

План.

1. Сутність валюти та валютних відносин.
2. Конвертованість валют.
3. Валютний курс.
4. Національна та світова валютні системи.
5. Валютний ринок та валютні операції.

Основні поняття теми:

Валюта – грошова одиниця, що використовується у функціях світових грошей для вимірювання величини вартості товарів і у міжнародних розрахунках.

Валютний курс – ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у валюті іншої.

Валютний ринок – сукупність обмінних та депозитних операцій в іноземних валютах, які здійснюються між юридичними та фізичними особами за ринковим курсом або процентною ставкою.

Валютні відносини – відносини, що складаються у міжнародному обороті в процесі функціонування світових грошей.

Валютна система – форма організації валютних відносин.

Конвертованість валюти - здатність національної валюти виконувати роль світових грошей, вільно і без обмежень обмінюватись на інші валюти.

Тестові завдання :

1. Збільшення ціни інших валют, вираженої в доларах, призвело до:

- а) здешевлення американських товарів для іноземців;
- б) подорожчання американських товарів для іноземців;
- в) здешевлення іноземних товарів для американців;

2. При гнучкому валютному курсі долара до існи, збільшення пропозиції ієн призведе до:

- а) збільшення імпорту японських товарів в США;
- б) зменшення ціни долара, виражену в ієнах;
- в) збільшення ціни долара, виражену в ієнах.

3. Якщо при гнучкому валютному курсі рівень інфляції в країні нижчий, ніж у її основних торгівельних партнерів, то:

- а) її валюта зміцниться;
- б) її валюта девальвується;
- в) курс валюти не зміниться;

4. Громадяни країни, які збираються провести відпустку за кордоном, виграють від:

- а) зниження курсу національної валюти;
- б) зниження дефіциту платіжного балансу;
- в) зростання курсу національної валюти.

5. Якщо валютні спекулянти на паризькій біржі прийшли до висновку, що курс ієни до долара буде підвищуватись, вони почнуть:

- а) продавати долари;
- б) купувати долари;
- в) купувати ієни;
- г) продавати ієни.

6. Валюта це –

- а) гроші іноземних держав та їх золотовалютні резерви;
- б) конвертована грошова одиниця, що використовується в міжнародних розрахунках;
- в) офіційні запаси іноземних грошей у ЦБ країни.

7. Коли говорять, що країна девальвувала свою валюту, то мають на увазі, що:

- а) країна відмовилась від золотого стандарту;
- б) купівельна спроможність її валюти знизилась;
- в) ціни валют, виражені у валюті даної країни, впали.

8. Прямий метод котирування при встановленні валютного курсу між гривнею та долларом – це метод, за яким базовою валютою є:

- а) гривня;
- б) долар США;
- в) все невірно.

9. Дефіцит платіжного балансу країни призводить до:

- а) подорожчання національної валюти;
- б) знецінення національної грошової одиниці;
- в) ніяких змін не відбувається.

10. Гривня належить до:

- а) вільноконвертованої валюти;
- б) неконвертованої валюти;

в) частково конвертованої валюти.

11. При гнучкому валютному курсі гривні до долара, збільшення валютних резервів НБУ призведе до:

- а) зміцнення курсу гривні;
- б) не впливає на курсоутворення;
- в) зростання обсягу імпорتنих операцій.

12. Якщо валютний курс національної валюти підвищується,

то:

- а) вітчизняні товари за кордоном коштуватимуть дорожче;
- б) навпаки;
- в) ніяких змін не відбувається.

13. Валютний курс це -

- а) ціна, яку платять у власній валюті за одиницю іноземної валюти;
- б) курс, при якому попит і пропозиція валюти співпадають;
- в) співвідношення цін товарів.

14. Європейська валютна одиниця – Євро має вигляд:

- а) банкнот і монет;
- б) записів на рахунках центральних банків – країн ЄС;
- в) кредитних карток.

15. Валютні інтервенції на валютному ринку можуть здійснювати:

- а) комерційні банки;
- б) валютні біржі;
- в) центральний банк.

16. Вільно плаваючі валютні курси визначається тільки попитом та пропозицією на відповідні валюти:

- а) так;
- б) ні;
- в) частково.

17. Чи згодні ви з такими твердженнями:

- а) країна, економічне зростання якої випереджає зростання її головних торговельних партнерів, може очікувати, що міжнародна вартість її валюти підвищується;
- б) країна, в якій процентні ставки зростуть швидше ніж в інших країнах, може розраховувати, що міжнародна вартість її валюти знизиться;
- в) валюта країни подорожчає, якщо темпи інфляції в ній нижчі, ніж в інших країнах світу;
- г) вільно плаваючі валютні курси визначаються грою пропозиції та попиту,
- д) коли ціна фунта стерл. в \$ знижується, говорять, що долар знецінився по відношенню до фунта.

18. Уявіть собі, що ви займаєтесь валютними операціями. Як ви відреагуєте на такі повідомлення:

- а) мексиканські запаси нафти виявились меншими ніж повідомлялося раніше;
- б) на виборах в Канаді перемогла партія Суспільного кредиту, яка обіцяє зростання грошової маси і збільшення кредиту;
- в) в США введені жорсткі обмеження щодо вивозу автомобілів;
- г) розроблено технологічний процес отримання дешевої сонячної енергії з використанням канадського нікелю.

Завдання для розрахунків:

Задача 1. Попит на швейцарські франки та їх пропозиція складає:

Ціна франка в \$	Попит (млн. франків)	Пропозиція (млн. франків)
0,80	300	400
0,70	320	370
0,60	340	340
0,50	360	310
0,40	380	280

Визначити врівноважений валютний курс долара та швейцарського франка. Яка кількість доларів та швейцарських франків буде куплена на ринку.

Задача 2. Карта попиту на фунти стерлінгів:

Ціна англ. ф. ст. (в \$)	2,0	2,10	2,20	2,30	2,40	2,50
Попит (млн. ф. ст.)	200	190	180	170	160	150

Припустимо уряд встановлює курс 1 ф. ст. = 2,40\$. Кількість англійських ф. ст., що пропонуються, 180 млн. Проаналізуйте ситуацію.

Задача 3. Припустимо, існує система золотого стандарту. Долар США має фіксований золотий вміст по ціні 20,67 \$ за унцію, а англійський ф. ст. - 4,25 ф. ст. за унцію. Який обмінний курс \$ до ф. ст.?

Припустимо, ви починаєте здійснювати операції, маючи 85 ф. ст. при курсі 6 \$ = 1 ф. ст. Яку кількість золота ви б могли купити у Великобританії.

Припустимо, ви не купуєте золото, а обмінюєте свої фунти на долари. Яку кількість золота ви б могли купити в США?

Опишіть події, якщо б курс складав 3 \$ за 1 ф. ст.

Задача 4. Визначити кросс-курси валют по відношенню до євро, якщо відомо:

- 1 євро = 1,2213 дол. США
- 1 ф. ст. = 1,5117 дол. США;
- 1 дол. США = 127, 21 японські ієни;
- 1 дол. США = 2,5428 швейцарських франків;
- 1 дол. США = 25,05 гривень.

Задача 5. Банк оголосив таке котирування валют : USD / UAH =27,0-27,05, USD / JPY = 127,21-127,25. Визначити крос – курси купівлі та продажу UAH / JPY.

Задача 6. При валютних операціях застосовуються наступні курси :

- GBP / USD =1,5223 -1,5333,
- EUR / USD = 1,2213 -1,2313
- USD / JPY = 127,21 -127,25/

Завдання :

1. Голландський банк хоче купити 10 млн. дол. США в обмін на фунти стерлінгів. Яку суму фунтів стерлінгів має сплатити голландський банк.
2. Корпорація США отримала 23 млн. євро і хоче перевести цю суму в долари. За яким курсом буде здійснено цю угоду. Скільки доларів отримає корпорація.
3. Японський банк хоче купити в учасника фінансового ринку долари США на 870 млн. японський ієн. Скільки доларів отримає японський банк.

Задача 7. Поточний обмінний курс GBP / JPY = 193,65. Темпи інфляції в Японії 104,5 % за рік, у Великобританії – 106,7 %. Визначити обмінний курс цих валют за рік.

Тема 7. Сутність, функції та роль кредиту в економіці

План.

1. Сутність кредиту.
2. Функції кредиту та принципи кредитування.
3. Форми та види кредиту.
4. Позичковий процент.

Основні поняття теми:

Банківський кредит – позичковий капітал банку у грошовій формі, що передається у тимчасове користування на умовах належного забезпечення, повернення у визначений строк, оплати та цільового характеру використання.

Комерційний кредит – товарна форма кредиту, що надається продавцями покупцям у вигляді відстрочування платежу за продані товари, надані послуги.

Кредит – економічні відносини, що виникають між кредитором і позичальником з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та використання їх на умовах повернення й оплати.

Споживчий кредит – кредит, який надається тільки в національній валюті фізичним особам-резидентам на придбання споживчих товарів та послуг і який погашається поступово.

Форма кредиту синтезує зміст і організацію кредитних відносин.

Тестові завдання :

1. У чому полягає сутність кредиту:

- а) це економічні відносини, пов'язані з передачею вартості від кредитора до позичальника;
- б) це економічні відносини, пов'язані з перерозподілом вартості між галузями економіки та регіонами;
- в) це економічні відносини з приводу перерозподілу вартості на засадах поверненості, строковості і платності.

2. Який вид кредиту виконує емісійну функцію:

- а) комерційний;
- б) банківський;
- в) державний.

3. В залежності від термінів надання розрізняють:

- а) короткостроковий кредит;
- б) довгостроковий кредит;
- в) все вірно.

4. Який вид кредиту може бути реалізований у товарній формі:

- а) банківський;
- б) комерційний;
- в) споживчий.

5. Об'єктом кредиту є:

- а) сторона, яка надає кредит іншій стороні кредитних відносин;
- б) сторона, яка отримує у тимчасове користування грошові кошти;
- в) певна сума грошових коштів, відносно яких укладається угода.

6. Який з принципів банківського кредитування дає можливість банкам не допустити збитків від неповернення боргу:

- а) платність;
- б) цільовий характер;
- в) забезпеченість.

7. Що є джерелом сплати позичкового проценту:

- а) прибуток позичальника;
- б) дохід кредитора;
- в) позичковий капітал.

8. Необхідність виникнення кредиту обумовлена:

- а) існуванням товарно-грошових відносин;
- б) існуванням держави;
- в) існуванням вільних грошових коштів.

9. Фінансово-кредитні установи, що спеціалізуються на фінансуванні окремих галузей або наданні певних видів кредиту це:

- а) ломбард;
- б) каси взаємної допомоги;
- в) фінансові компанії.

Завдання для розрахунків :

Задача 1. Інвестору пропонують 3 різні способи вкладання капіталу. Необхідно вибрати найбільш вигідний для інвестора варіант.

Показники	Од. виміру	Значення		
		1	2	3
1. Сума капіталу, який вкладає інвестор.	млн. грн.	90	80	67
2. Способи вкладання капіталу а) видати кредит на 1 рік за умови повернення через цей термін суми	млн грн.	102	91	75
б) видати кредит на 6 місяців під певні річні відсотки	%	20	19	25
в) придбати ОВДП строком на 9 місяців з виплатою доходу із розрахунку річних	%	18	12	13

Задача 2. Підприємство взяло кредит в банку в сумі 500 тис. грн.. під 20 % річних строком на 90 днів (3 місяці). Погашало кредит підприємство у

розстрочку: 1 місяць – 100 тис. грн., 2 – 250 тис. грн., 3 – 150 тис. грн.
Визначити суму, яку сплатить підприємство банку.

Задача 3. Підприємство взяло кредит в банку в сумі 200 тис. грн. строком на 60 днів під 22 % річних . Підприємство погасило кредит і відсотки за користування ним з запізненням на 20 календарних днів. Визначити суму, яку сплатить підприємство банку, якщо плата за прострочений кредит становить 0,1 % за кожен календарний день прострочення.

Задача 4. Величина наданого банком кредиту 12 тис. грн. Процентна ставка 20 % річних. Строк погашення 6 місяців. Розрахувати план погашення кредиту двома способами :

1. Кредит і проценти будуть погашені через 6 місяців.
2. Кредит і проценти будуть виплачуватись рівними частинами.

Задача 5. Визначити, що коштує дорожче : 36 тис. грн., за які потрібно сплачувати 3,86 тис. грн. щомісячно протягом року, чи кредит такого ж розміру, за який потрібно сплачувати 1,4 тис. грн. протягом 3 років.

Тема 8. Кредитна система України

1. Поняття кредитної системи та її структура.
2. Національний Банк України та його функції.
3. Комерційні банки, їх види.
4. Небанківські фінансово - кредитні установи.

Основні поняття теми:

Кредитна система - сукупність кредитних відносин та інститутів, що організовують ці відносини. Кредитні відносини – це відносини, що виникають з приводу мобілізації тимчасово вільних коштів та їх використання на умовах платності і повернення.

Банківська система - сукупність банків у їх взаємозв'язку, яка існує в тій чи іншій країні.

Комерційні банки – це банки, що проводять кредитне, розрахунково-платіжне та касове обслуговування, а також надають різноманітні банківські послуги.

Тестові завдання :

1.Кредитна система України складається із :

- а) НБУ та комерційних банків;
- б) фінансово-кредитних установ;
- в) все вірно.

2. Фінансово-кредитні установи, що займаються купівлею основних засобів і наданням їх в оренду це:

- а) інвестиційні компанії;
- б) лізингові компанії;
- в) фінансові компанії.

3. До процесу створення грошей причетні:

- а) центральний банк;
- б) фінансові посередники;
- в) все вірно.

4. До небанківських фінансово-кредитних установ відносяться:

- а) іноземні банки;
- б) розрахункові касові центри;
- в) страхові компанії.

5. Банківська система України включає:

- а) кредитну систему;
- б) НБУ та комерційні банки;
- в) все вірно.

Питання для самоконтролю

1. Що таке фінансове посередництво? У чому полягає призначення фінансового посередництва?
2. Хто такі фінансові посередники? У якому секторі грошового ринку вони працюють?
3. Назвіть фінансових посередників, що здійснюють свою діяльність на грошовому ринку України?
4. Що таке банк? Які функції виконують банки?
5. Які типи побудови банківських систем Ви знаєте? За яким типом побудована банківська система України?
6. Які інститути входять до структури банківської системи України? У чому полягає принципова відмінність їх діяльності?
7. Що таке небанківські фінансово-кредитні установи? Що спільного та відмінного між НФКУ та банками?
8. Які інститути відносять до договірних фінансово-кредитних установ?
9. Які інвестиційні фінансово-кредитні установи працюють на українському грошовому ринку?
10. У чому полягає різниця між механізмами залучення коштів договірними та інвестиційними НФКУ?

3. Питання гарантованого мінімуму знань

1. Сутність грошей.
2. Форми грошей.
3. Функції грошей.
4. Грошова маса.
5. Грошова база. Грошовий мультиплікатор.
6. Пропозиція грошей.
7. Попит на гроші.
8. Закон грошового обігу.
9. Структура грошової системи.
10. Типи грошових систем.
11. Планування грошового обігу.
12. Структура грошового ринку.
13. Вартість грошей.
14. Процент, як ціна грошей.
15. Суть, причини та наслідки інфляції.
16. Типи інфляції.
17. Методи визначення інфляції.
18. Антиінфляційна політика.
19. Валютний курс.
20. Конвертованість валют.
21. Світові валютні системи.
22. Валютний ринок.
23. Валютні операції.
24. Сутність кредиту
25. Функції кредиту та принципи кредитування.
26. Позичковий процент.
27. Структура кредитної системи.
28. Структура банківської системи.
29. Небанківські фінансово-кредитні установи.
30. Міжнародні фінансово-кредитні організації.

4. Перелік тем доповідей для самостійної роботи

1. Економічна сутність та концепції походження грошей.
2. Функції грошей та їх еволюція.
3. Роль грошей у період переходу економіки України до ринкових відносин.

4. Кількісна теорія грошей та її еволюція.
5. Сучасний монетаризм та його вплив на сучасну грошово-кредитну політику.
6. Закон грошового обігу та особливості його прояву. Монетизація валового внутрішнього продукту.
7. Методи регулювання грошового обігу.
8. Грошово-кредитна політика України на сучасному етапі.
9. Грошовий ринок України та перспективи його розвитку.
10. Фінансові ринки: структура, функції та роль у розвитку сучасної грошово-кредитної системи в економіці зарубіжних країн.
11. Перспективи розвитку ринку цінних паперів в Україні.
12. Види фінансових посередників та їх функції.
13. Становлення та розвиток грошової системи України.
14. Грошові реформи : необхідність та методи проведення.
15. Інфляційні процеси в економіці зарубіжних країн і грошово-кредитна політика.
16. Основні напрямки формування антиінфляційної політики.
17. Форми і види кредиту та перспективи їх розвитку.
18. Роль кредиту у становленні ринкової економіки України.
19. Особливості розвитку державного кредиту на сучасному етапі.
20. Міжнародний кредит, перспективи його розвитку в Україні.
21. Кредитна система України та проблеми її розвитку.
22. Основи організації та функції банківської системи.
23. Національний банк України та його функції.
24. Характеристика комерційних банків, їх призначення та роль у кредитній системі.
25. Операції комерційних банків та їх характеристика.
26. Кредитні операції комерційного банку.
27. Лізинг в Україні, стан та перспективи розвитку.
28. Характеристика банківських послуг.
29. Фінансово-кредитні установи небанківського типу.
30. Ліквідність комерційного банку та шляхи її забезпечення .
31. Формування і регулювання ресурсів комерційного банку.
32. Зовнішньоекономічна діяльність комерційних банків.
33. Валюта, її призначення і види. Валютні відносини.
34. Валютний курс, основа його формування і регулювання.
35. Валютний ринок та механізм його регулювання.
36. Валютна система України та перспективи її розвитку.
37. Механізм та сутність валютного регулювання.
38. Платіжний баланс та його роль у системі валютного регулювання.
39. Міжнародні фінансово-кредитні організації.

